

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дфн Димитър Веселинов Димитров,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“
Факултет по класически и нови филологии,

върху

научните трудове за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност „професор“ за нуждите на Департамента за езиково обучение (Софийски университет „Св. Климент Охридски“) по професионално направление област 2.1. Филология (Български език – социолингвистика), обявен в ДВ № 56 от 16.08.2019 г. с единствен кандидат доц. дфн Красимир Манолов Стоянов

Настоящата рецензия е изготвена в съответствие с процедурата за провеждане конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ за нуждите на Департамента за езиково обучение при Софийския университет „Св. Климент Охридски“ по професионално направление област 2.1. Филология (Български език – социолингвистика) въз основа на заповед № РД 38-624 от 21.10.2019 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, съгласно решение на Факултетния съвет на Факултета по славянски филологии (протокол № 9 от 15.10.2019 г.).

За участие в конкурса са подадени документи от единствения кандидат доц. дфн Красимир Манолов Стоянов от Департамента за езиково обучение към Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Не са констатирани нарушения на процедурата по провеждане на избора.

Доц. дфн Красимир Стоянов е роден на 30 октомври 1955 г. в гр. Смолян. През 1979 г. завършва специалност „Българска филология“ в

Софийския университет и втора специалност „Френски език“. Започва работа в 46-то училище „Константин Фотинов“ в гр. София. През 1982 г. печели конкурс за асистент в Института за чуждестранни студенти (днес Департамент за езиково обучение) при Софийския университет. През 1997 г. защитава дисертационен труд на тема „Обществените промени (1989–1996) и вестникарският език“. От 2003 г. е доцент по съвременен български език в Департамента за езиково обучение.

През 2018 г. успешно защитава дисертационен труд на тема „Езиковата политика в българските вестници след края на Втората световна война (1944–1956)“ и му е присъдена научната степен „доктор на науките“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Български език – социолингвистика). Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален социолингвистичен принос в съвременната филологическа наука и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на Софийския университет.

Доц. дфн Красимир Стоянов е автор на повече от 110 научни публикации, рецензии и методически пособия. Научните му интереси са в областта на социолингвистиката, езикът на средствата за масова информация, както и преподаването на българския език като чужд. Публикувал е изследвания във Великобритания, Италия, Франция и Русия.

Участник е в научни проекти, ръководител е два мандата (2005–2009, 2016–) на Научната лаборатория по приложна лингвистика, научен ръководител е на успешно защитили докторанти. Член е на Международното социолингвистично дружество от неговото създаване през 1992 г., а от 1996 г. е избран в ръководството на дружеството. В периода от 2008 до 2010 г. е член на Експертния съвет на Съвета за електронни медии в област „Езикознание“.

Член е на Съюза на българските журналисти, а също и на Международния съюз на журналистите. Владее френски, руски и английски език. Доц. дфн Красимир Стоянов е председател на Общото събрание в Департамента за езиково обучение.

Научен ръководител е на двама успешно защитили докторанти, както следва: Румен Димитров Митов с дисертационен труд на тема „Вулгаризация на езика“ (1997) и Радка Иванова Димова с дисертационен труд на тема „Типични трудности и грешки при усвояването на българския език в холандска езикова среда“ (2008). В Департамента за езиково обучение към Софийския университет „Св. Климент Охридски“ води курсове по съвременен български език.

В обявения конкурс за професор по професионално направление област 2.1. Филология (Български език – социолингвистика) доц. дфн Красимир Манолов Стоянов участва с една монография, четири студии и 20 статии.

Монографичният труд „Езиковедите-българисти през първото десетилетие на социализма (1944–1954) (Принос към историята на българското езикознание)“ е изследване с историографски характер в обем от 244 с. Трудът е структуриран в увод, девет глави, изводи, библиография, резюме на английски език, приложения.

Важна оценка за стойността на монографията е дадена в специален предговор към изданието, подготвен от основателя на българската социолингвистична школа – акад. Михаил Виденов. Известният български езиковед много точно е акцентирал върху приносните моменти в това сериозно изследване, с които съм напълно съгласен и безусловно приемам като релевантни.

Монографичният труд „Езиковедите-българисти през първото десетилетие на социализма (1944–1954) (Принос към историята на българското

езикознание)“ е актуален и дава обобщаваща картина на усилията на редица видни български езиковеди, които въвеждат в академичното пространство на Софийския университет и Българската академия на науките модерни за времето си филологически теории и разгорещено дискутират за постиженията на една или друга лингвистична школа в условията на следвоенна Европа. Тази плеяда от български учени, оставили безспорни следи в националната филологическа мисъл, се явява изразител на различни езиковедски традиции и в същото време попада под влиянието на политическия преход от монархия към република. В дискусиата за бъдещето на българската филологическа наука се преплитат постиженията на Краковската, Пражката, Копенхагенската, Женевската лингвистични школи, като към тях се прибавят и влиянията на руските, френските, немските, италианските и англосаксонски филологически школи.

Изследваният период е натоварен с противоречиви и сложни интерпретации. Ето защо авторът на изследването си поставя сложната и трудна задача да събере факти и да ги обобщи относно научната проблематика, идейните императиви на времето и дейността на едни от водещите езиковеди българисти за осъществяване на съвременното развитие на езикознанието.

Успешно са обобщени закономерностите на социално възприятие на книжовния език „като свръхфактор в изграждания през тези години обществено-политически модел“. Анализът в изследването адекватно се насочва към системно проследяване на закономерностите по въвеждането на националния език в ролята му на инструмент на налаганата идеология в страната през първото десетилетие след края на войната.

В изследването авторът сполучливо очертава последователността при провежданите речеви (езикови) внушения във функционалността им на

организиран политически стремеж да се създаде нов български речев стандарт с ясно изразени идеологически рамки.

Научен принос е проучването на *съзнанието за престиж* като водещ фактор на езиковото формиране през изследвания период. Особен интерес заслужава проследяването на пораждање на изследователски увлечения в езиковедските усилия да бъдат доказвани и защитавани предпоставени тези, диктувани от политически амбиции на тогавашното време.

Коректно са очертани фактологически основания да се представят постиженията на българските изследователи на езика в този необичаен исторически период. Анализът в книгата на проведената правописна реформа през февруари 1945 г. акцентира върху тези усилия и достойнства на сътвореното от нашите езиковеди. Необходимо е да се подчертае, че те успяват да създадат и утвърдят широката научна основа на българското езикознание, върху която се развива впечатляващ научен колектив, доказал се с високите си постижения и през следващите десетилетия.

Избраната тема е оригинална, като авторът е постигнал пълнота в изложението на фактите.

Не на последно място си позволявам да определя като принос на изследването „Езиковедите българисти през първото десетилетие на социализма (1944–1954)“ доказаната от автора теза, че „стратегията на безкритично следване на чужди, неосъзнати в националната философия на обществено развитие, модели на подражание“ е пагубна за науката, тъй като подражанието въвежда „духовността и обществената мисъл в трайни безизходни и унищожителни последици“.

Монографичният труд показва, че доц. д-р Красимир Манолов Стоянов притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения в областта на научната специалност 2.1. Филология (Български език –

социолингвистика), по която е обявен настоящият конкурс за „професор“. Кандидатът демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Четири студии, представени от доц. дфн Красимир Манолов Стоянов за участие в конкурса (“Ritualized Slogan Lexis in the Bulgarian Press during the Times of Violent Contradiction in Ideologies (1944–1947)”; „Женска и мъжка реч в българските лайфстайл списания“; “Les défis linguistiques du discours des medias bulgares après les changements de 1989”; „Йерархизация на общественото пространство в езика на посттоталитарния печат в България“), показват широтата и разнообразието на интересите му в областта на социолингвистиката.

Депозираните от доц. дфн Красимир Стоянов статии свидетелстват за неговата ангажираност в областта на съвременната българска социолингвистика и се отличават с яснота на формулираните тези и адекватно подобрания доказателствен материал.

Въз основа на направения критичен анализ на изследователската и преподавателска дейност на доц. К. Стоянов, давам своята положителна оценка за депозирания хабилитационен труд „Езиковедите-българисти през първото десетилетие на социализма (1944–1954) (Принос към историята на българското езикознание)“, както за студиите, статиите и педагогическата дейност на кандидата, и предлагам на почитаемото научно жури да избере доц. дфн Красимир Манолов Стоянов на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Български език – социолингвистика).

29.12.2019 г.

Рецензент:

проф. дфн Димитър Веселинов